

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 484/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ľubou Berezňaninovou, PhD., Hlavná 45, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1 Up 178/2020 z 31. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1 Up 178/2020 z 31. júla 2020 **p r i j í m a** na ďalšie konanie.

2. Odkladá vykonateľnosť uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1 Up 178/2020 z 31. júla 2020 v spojení s platobným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1 Up 178/2020 zo 17. februára 2020 do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci samej.

3. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na rovnosť podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Up 178/2020 z 31. júla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ je žalovaným v upomínacom konaní vedenom okresným súdom. Predmetom konania je zaplatenie sumy vo výške 1 729,38 € s príslušenstvom. Okresný súd v konaní rozhodol platobným rozkazom sp. zn. 1 Up 178/2020 zo 17. februára 2020 (ďalej len „platobný rozkaz“).

3. S doručením platobného rozkazu bol sťažovateľ poučený o tom, že oneskorene podaný odpor, odpor podaný bez vecného odôvodnenia, neoprávnenou osobou alebo zákonom nepredpísaným spôsobom, súd uznesením odmietne.

4. Sťažovateľ podal odpor elektronickými prostriedkami. Odpor z materiálneho hľadiska spĺňal všetky náležitosti platného procesného úkonu. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka sp. zn. 1 Up 178/2020 z 8. júla 2020 odpor proti platobnému rozkazu podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) odmietol. Dôvodom bola skutočnosť, že odpor bol podaný elektronickým spôsobom do elektronickej stránky súdu, avšak nebol autorizovaný, teda podpísaný zaručeným elektronickým podpisom.

5. Sťažovateľ podal proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť. O nej rozhodol sudca okresného súdu napadnutým uznesením tak, že ju zamietol. V zamietavom rozhodnutí okresný súd uviedol, že sťažnosť sťažovateľa je dôvodná iba čiastočne, čo sa týka právneho posúdenia veci, keďže vo výroku je uznesenie vyššieho súdneho úradníka vecne správne. Nesprávnym sa stal dôvod odmietnutia odporu. Okresný súd vysvetlil, že sťažovateľ podal odpor elektronicke, prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy (slovensko.sk), ktorého prílohou bolo autorizované podanie obsahujúce odpor proti platobnému rozkazu. Uvedený súbor bol súborom v elektronickej formáte .pdf, teda scan vytvorený z podania v listinnej podobe. Z uvedeného okresný súd vyvodil záver, že odpor sťažovateľa síce bol autorizovaný právnu zástupkyňou sťažovateľa, a teda v tom nespočíval dôvod jeho odmietnutia, avšak na podanie odporu nebol použitý na to určený elektronickej formulár, a preto je i naďalej daný dôvod na jeho odmietnutie.

6. Sťažovateľ podal proti uzneseniu sudcu ústavnú sťažnosť. V nej namieta formalizmus takej intenzity, že mu bola odňatá možnosť predniesť pred súdom argumenty na svoju obranu. Sťažovateľ súdu zaslal vecne odôvodnený odpor a výsledkom súdnej činnosti bola odpoveď, že ho nezaslal na elektronickej formulári, čím stráca spor. V dôsledku toho došlo podľa jeho názoru k porušeniu jeho práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Popísanú podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľ ďalej rozvádza. Poukazuje na relevantnú právnu úpravu (§ 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní) a potvrdzuje, že

odpor podal prostredníctvom portálu slovensko.sk, nie cez eŽaloby, pretože na tomto portáli nedokázal riadne podpísať vyplnený elektronický formulár pre chybové hlásenie, čo aj reklamoval. Obsahom zaslaného scanu vo formáte .pdf označeného ako odpor bolo vyplnené elektronické tlačivo, ktoré bolo vytlačené a z opatrnosti aj podpísané. Nešlo teda o odpor vyhotovený bez použitia na to určeného elektronického formulára. Napriek tomu však okresný súd uzavrel, že takto podaný odpor nespĺňal všetky zákonné náležitosti. Sťažovateľ je naopak presvedčený o tom, že odpor podal po formálnej stránke v súlade s § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní i zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov, a to bez ohľadu na to, či bolo vo formáte .pdf alebo v inom formáte, ktorým je možné urobiť a následne autorizovať elektronické podanie. Zákon o upomínacom konaní totiž neobsahuje výslovný zákaz podania odporu vo formáte .pdf a prostredníctvom portálu slovensko.sk. Zakotvuje iba požiadavku, aby tento odpor bol podaný prostredníctvom riadne vyplneného elektronického formulára, čo sťažovateľ dodržal. Podľa jeho názoru je potrebné vždy skúmať obsah podania a tento uprednostniť pred formou, a to o to viac, ak z podania je zrejmé, že spĺňa formálne náležitosti.

8. Okresný súd napriek konštatovaniu a zisteniu, že odpor bol podaný na predpísanom formulári, ktorý bol riadne vyplnený a autorizovaný, sťažnosť sťažovateľa zamietol, pričom sa vôbec nezamyslel nad právnymi dôsledkami striktno formalistického prístupu k odporu sťažovateľa, ktoré mu tým spôsobí. Výklad § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní uskutočnený okresným súdom sa prieči jeho účelu a zmyslu, ako aj účelu a zmyslu upomínacieho konania, ktoré nemá byť prostriedkom na odnímanie práv odporcom, ktorí si riadne bránia svoje práva, ale zrýchliť vymáhanie peňažných nárokov veriteľov. To sa však nemá a nemôže diať na úkor práv odporcov, ktorí sa riadne a včas bránia proti vydanému platobnému rozkazu.

9. Sťažovateľ vidí v zákonnej úprave upomínacieho konania nerovnosť v právach a povinnostiach navrhovateľa a odporcu a vzťahnuc túto právnu úpravu na svoj prípad v tom vidí i porušenie jeho práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Argumentuje, že je to práve

navrhovateľ, ktorý prvý volí právny režim, akým sa bude celé konanie pred súdom spravovať, teda buď výlučne Civilným sporovým poriadkom alebo zákonom o upomínacom konaní a subsidiárne Civilným sporovým poriadkom. Z právnej úpravy zákona o upomínacom konaní je zrejmé, že navrhovateľ je zo strany súdu, na rozdiel od odporcu, vyzývaný na opravu chýb v písaní a počítaní (§ 5). Zásadnejšie sú však odlišné právne dôsledky odmietnutia návrhu (§ 6 ods. 3) a odmietnutia odporu (§ 12). Kým pri odmietnutí návrhu môže navrhovateľ podať svoj návrh opätovne, a to buď v režime Civilného sporového poriadku alebo zákona o upomínacom konaní, odporca pri odmietnutí odporu nemá žiadnu možnosť ako sa svojich práv domáhať, resp. sa brániť inak a jedinou možnosťou je obrátiť sa na ústavný súd. Vzťahnuc uvedené na prejednávany prípad, sťažovateľ konštatuje, že žalobca sa dostal do výhodnejšej pozície oproti sťažovateľovi. Ten totiž pri podávaní návrhu a ani neskôr nemusel čeliť takému alebo podobnému nezákonnému postupu súdu ako sťažovateľ, ktorý sa riadne a včas proti vydanému platobnému rozkazu bránil, no jeho obrana nebola v dôsledku nezákonného postupu okresného súdu pripustená.

10. Porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy dáva sťažovateľ do súvisu s tým, že žiaden z relevantných a súdom aplikovaných všeobecne záväzných právnych predpisov neukladá sťažovateľovi povinnosť využiť pri elektronickom podaní odporu portál eŽaloby a nezakazuje odpor podať tak, že vyplnený elektronický formulár bude vytlačený, nascanovaný, autorizovaný a takto spolu s prílohami podaný prostredníctvom portálu slovensko.sk. Sťažovateľ je preto toho názoru, že pokiaľ okresný súd neuznal ním podaný odpor ako právne relevantný, ide o postup nezákonný a protiústavný.

11. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, aby napadnuté uznesenie zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

12. Sťažovateľ osobitne navrhol, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu o jeho ústavnej

sťažnosti. Dôvodí tým, že ak napadnuté uznesenie nadobudne vykonateľnosť, sťažovateľ bude nútený splniť žalobcovi peňažné plnenie na základe platobného rozkazu. V prípade, že ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie a napadnuté uznesenie zruší, vznikne na strane žalobcu škoda v rozsahu sťažovateľom uhradenej peňažnej sumy a vzniku tejto škody je možné predísť odkladom napadnutého uznesenia. Vyhovenie návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia pritom nebude v rozpore s verejným záujmom.

II.

Relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

19. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) ako aj to, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Keďže ústavný súd nezistil nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach a ani dôvody na jej odmietnutie, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých je potrebné posúdiť v konaní vo veci samej, prijal ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa námietky porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu na ďalšie konanie (bod 1 výroku uznesenia).

21. Odlišná je situácia týkajúca sa zvyšnej časti ústavnej sťažnosti, ktorú bolo potrebné odmietnuť (bod 3 výroku uznesenia).

22. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 ods. 3 ústavy, ktoré sťažovateľ odvádzal od ustanovení zákona o upomínacom konaní, v ktorom identifikoval možné nerovné postavenie navrhovateľa a odporcu, ústavný súd uvádza, že túto námietku je nepochybne potrebné vnímať ako námietku ústavnej neudržateľnosti príslušných ustanovení zákona o upomínacom konaní (predovšetkým § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní).

22.1 V tejto súvislosti ústavný súd považuje za vhodné poukázať na právny názor vyplývajúci z jeho ustálenej judikatúry, podľa ktorého *„každé konanie pred ústavným súdom možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom a na základe jeho vlastného rozhodnutia. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom.“* (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07). Z citovaného okrem iného vyplýva, že v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľa. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu preskúmavajúci vec sťažovateľa nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd (porovnaj IV. ÚS 50/2010). Senát ústavného súdu nedisponuje teda právomocou rozhodnúť o tom, či príslušné ustanovenia zákona o upomínacom konaní v kontexte argumentácie sťažovateľa o možnom nerovnom postavení navrhovateľa a odporu v upomínacom konaní sú alebo nie sú v súlade s ústavou (čl. 47 ods. 3 ústavy). Preto

ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

23. Sťažovateľ osobitným spôsobom namietal porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy upravujúcich všeobecné ústavné princípy, avšak argumentačne odôvodnil namietané porušenie týchto článkov nesprávnosťou interpretácie aplikovanej právnej úpravy, teda v podstate rovnako ako porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Týmito námietkami sa bude ústavný súd zaoberať v rámci posudzovania prípadného porušenia namietaného čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

IV.

K návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia

24. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom. V zmysle § 131 zákona o ústavnom súde odklad vykonateľnosti zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o ich skoršom zrušení.

25. Ústavný súd preskúmal ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie okresného súdu, dôvody ústavnej sťažnosti i návrh sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia a dospel k záveru, že sú splnené podmienky pre odloženie jeho vykonateľnosti v spojení s platobným rozkazom okresného súdu sp. zn. 1 Up 178/2020 zo 17. februára 2020. Pri posudzovaní návrhu na odklad vykonateľnosti ústavný súd vzal do úvahy vzájomnú podmienenosť platobného rozkazu a uznesenia sudcu. Uznesením sudcu bolo rozhodované o sťažnosti proti odmietnutiu odporu podanému proti platobnému rozkazu. Keďže sťažnosť bola zamietnutá, platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť a stal sa

vykonateľným exekučným titulom. Sťažovateľovi teda hrozí v dôsledku prípadného výkonu platobného rozkazu závažná ujma, pričom odložením vykonateľnosti nebude ohrozený žiaden verejný záujem. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol o návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti tak, ako je to uvedené v bode 2 výroku tohto uznesenia.

26. Súčasne je však potrebné poukázať na to, že odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia v spojení s platobným rozkazom možno charakterizovať ako rozhodnutie dočasné a predbežné, takže prípadným vyhovením alebo odmietnutím návrhu na odloženie vykonateľnosti ústavný súd nijako neprejudikuje konečné rozhodnutie o ústavnej sťažnosti (I. ÚS 30/09).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu